

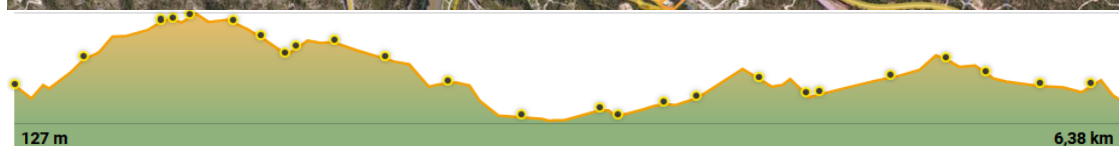

DEL BURÉS A LA BAUMA

Un recorregut urbà per Castellbell i el Vilar

INTRODUCCIÓ

Començar a descobrir un municipi veient com i on viuen els seus habitants sempre és una bona opció. Encara més si aquest municipi està format per diferents colònies, barris i nuclis rurals. Aquest serà un recorregut divers que reflecteix la complexitat d'un poble polièdric.

Activitat		A peu – Ruta Circular
Distància	↔	6,4 km
Desnivell+	↗	147 m
Punt més alt	↑	224 m
Punt més baix	↓	135 m
Dificultat tècnica		Fàcil
Consideracions	• Recorregut senzill i saludable • Pas pel pont del Cremallera sense barana	

DESCRIPCIÓ DE LA RUTA

- Km 0,0 Prendrem la sortida a la **plaça Lluís Companys** de la **colònia Burés**, just al costat de l'estàtua del president màrtir. Travessarem la carretera davant del **Cafè Burés** i iniciarem la pujada pel carrer passant per davant de **l'antic Ajuntament** (ara Centre Cultural Joan Masats) i les antigues escoles. Trenquem a la dreta per enfilar-nos al **Baix Vilar**. Passarem pel costat de les cases de **cal Baumé**, **cal Tomàs** i **cal Pau**.
- Km 0,4 Poc després a la nostra esquerra apareixen una sèrie de feixes pertanyents a **cal Ticó**. Són les **feixes del Casot** on hi havia l'antiga ferreria de Mansuet Boxó, que fou canonejada i ensorrada. Amb les seves pedres es construí als anys 20 del segle XX l'edifici dels dipòsits d'aigua que hem deixat a la nostra dreta, a tocar de la casa d'estil alpí de **ca l'Estanquer**. Passada la casa de **cal Ramon de l'Aigua** trenquem a la dreta i caminem entre feixes de l'heretat del **Genovés**.

Mansuet Boxó

Mansuet Boxó i Xalabia va néixer a Esparreguera l'any 1777, fill d'un ferrer de Piera. Cap al 1799, tant ell com el seu pare es van traslladar a Manresa per seguir amb el treball de ferrers. Més endavant, el 1810, durant la Guerra del Francès, van canviar de nou de lloc i es van establir al Baix Vilar, a tocar del camí ral. Als 35 anys, el 1812, Mansuet es va casar amb Rosa Vacarisses, de Collbató, amb qui va tenir tres fills.

Després de la Guerra del Francès, en el període del Trienni Liberal, Mansuet Boxó va liderar un grup guerriller de 100 a 300 homes que defensava les idees absolutistes del rei Ferran VII. Van participar en diversos enfrontaments armats amb les forces contràries als voltants de Montserrat. La seva unitat, coneguda com la partida del Vilar, es va alçar en armes el 18 de maig de 1822. Vuit dies després, el 26 de maig, les tropes vingudes de Manresa per sufocar la revolta van dispersar els rebels i van assetjar Mansuet i alguns dels seus homes a la seva ferreria del Baix Vilar. En aquesta confrontació, Mansuet Boxó i el seu pare van ser afusellats, però la seva dona, els seus fills i alguns guerrillers joves van aconseguir sobreviure.

- Km 0,9 Passat el dipòsit de l'aigua del Vilar pugem a l'església de Santa Maria del Vilar i entrem al nucli del Vilar. Hi veurem l'era comunal i al final del carrer l'imponent mas del Puig.
- Km 1,4 Just a tocar de la carretera trobem un corriol a mà dreta que ens mena a l'alzina del camí del Puig i entrem al carrer dels Bastoners. Arribem a la plaça on hi trobem l'estàtua dedicada a l'Agrupació de Bastoners de Castellbell i el Vilar i enfilem unes escales que ens condueixen al cul-de-sac del traçat de l'antic Cremallera de Montserrat.

El cul-de-sac

Inicialment, en construir-se el cremallera de Montserrat, aquest ferrocarril sortia de l'estació de Monistrol Partida, situada uns metres per sota de l'hostal de l'Estació. L'any 1902 l'enginyer en cap de la companyia, Julià Fuchs, es va proposar la unió de la línia del Cremallera fins a l'estació del Nord. Una opció era fer un traçat amb una gran corba que implicava molt moviment de terres i despesa econòmica. Però es va trobar la solució de construir el cul-de-sac i es va posar en funcionament l'any 1905. Així els cremalleres sortien de l'estació del Nord i s'endinsaven en el cul-de-sac. Una cop al seu interior s'aturaven, es feia el canvi d'agulles i el tren sortia en direcció contrària cap a la Bauma..

El cremallera dins del Cul-de-sac. Arxiu Joan Pelegrí. Col·lecció David Blasco

- Km 1,6 Seguirem tot el traçat del camí del Cremallera (ara declarat BCIL) amb les magnifiques vistes panoràmiques sobre el barri de la Bauma i amb Montserrat de fons.
- Km 2,9 Després de travessar el pont del Cremallera trencarem a la dreta i entrarem al barri de la Bauma, on podrem admirar dos edificis modernistes de l'arquitecte Alexandre Soler i March: l'església de la Sagrada Família i la torre de l'amo de la fàbrica de la Bauma.

Alexandre Soler i March

Alexandre Soler i March (1873-1949) va ser un destacat arquitecte que fou deixeble de Domènech i Montaner, col·laborant amb ell en una fase significativa de la seva carrera. Durant els primers anys del segle XX, va dur a terme importants projectes Castellbell i el Vilar, destinats a la burgesia industrial i menestral local. Destaquen entre aquests la construcció a la Bauma de la torre del l'amo de la fàbrica i, l'església de la Sagrada Família, i al Borràs la casa de Cal Forrellat annexada a la fàbrica de licors "Anís San Geronimo".

Església de la Sagrada Família de la Bauma

La torre de l'amo de la fàbrica de la Bauma

Cal Forrellat

- Km 3,6 Iniciarem la pujada vers la colònia Borràs pel davant de la Cantarilla Xica i la Cantarilla. En entrar al Borràs pel carrer de Sant Jeroni descobrirem la casa

modernista de Cal Forrellat, també d'Alexandre Soler i March, antiga seu de la fàbrica d'anís "San Gerónimo" per la qual el carrer va prendre aquest nom. Actualment a cal Forrellat i trobem la fàbrica de xocolata d'Enric Rovira.

Km 4,4 Endinsats ja en el carrer Joaquim Borràs hi veiem la torre de l'amo i el Casino Borràs. Podrem veure les antigues galeries ara convertides en pisos i més endavant uns bloc del pisos construïts als anys 60: els pisos vermells. Més endavant l'edifici de l'escola Jaume Balmes, a tocar del barri de cal Sellarés ens indica el final de la travessa per la colònia Borràs, amb l'edifici de l'escorxador com a darrer element a destacar.

El Paternalisme de les colònies

El paternalisme tèxtil, predominant en les colònies tèxtils dels segles XIX i XX, implicava una relació paternalista entre amos i treballadors. Proporcionava habitatges, serveis i infraestructures als treballadors, amb l'objectiu de crear una comunitat autosuficient vinculada a l'empresa. Això incloïa escoles, "botiquins" i instal·lacions recreatives com el Casino Borràs. Tot i que alguns veien aquest model com benvolent, sovint conduïa a una dependència econòmica i moral dels treballadors respecte a l'empresa. Algunes empreses també cercaven controlar les activitats dels treballadors. El paternalisme tèxtil variava en la seva aplicació i podia ser percebut com una millora en les condicions de vida o com una forma d'explotació.

Km 5,9 Seguirem per la vora de la carretera per arribar de nou al Baix Vilar, on passem per les cases de Cal Teuler i iniciem la baixada fins al Burés per ca la Valentina i cal Su.